

Nastroje społeczne we wrześniu

Przedruk i rozpowszechnianie
tej publikacji **w całości** dozwolone
wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie **fragmentów**
oraz danych empirycznych
wymaga podania źródła

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 14 stycznia 2016 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W ciągu ostatniego miesiąca nastroje społeczne nie uległy znaczącym zmianom¹. Obserwujemy jedynie niewielki wzrost zadowolenia z sytuacji bytowej wśród ogółu respondentów, a jednocześnie nieco większe poczucie zagrożenia bezrobociem wśród pracujących.

OCENY

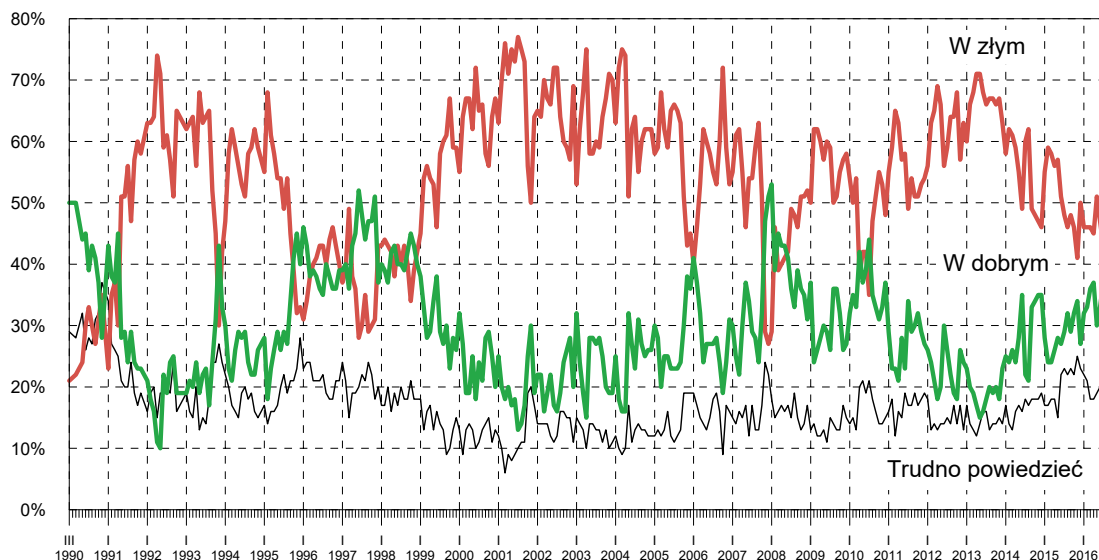
Oceny **ogólnej sytuacji w kraju** są bardzo podobne do tych sprzed miesiąca. Ponad jedna trzecia respondentów (37%) uważa, że zmierza ona w dobrym kierunku, natomiast niespełna połowa (47%, wzrost o 2 punkty procentowe) jest przeciwnego zdania.

Tabela 1

Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2015				2016								
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	w procentach												
W dobrym	29	32	34	27	32	33	36	37	30	33	37	38	37
W złym	48	46	41	50	46	46	46	45	51	47	43	45	47
Trudno powiedzieć	23	22	25	23	22	21	18	18	19	20	20	17	16

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (316) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 8–15 września 2016 roku na liczącej 981 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. CZY, OGÓLNIIE RZECZ BIORĄC, SYTUACJA W NASZYM KRAJU ZMIERZA W DOBRYM CZY TEŻ W ZŁYM KIERUNKU?

Najbardziej niezadowoleni z kierunku rozwoju sytuacji w Polsce są respondenci o lewicowych poglądach politycznych (70% opinii negatywnych), niepraktykujący religijnie (59%) lub praktykujący jedynie kilka razy w roku (63%), niezadowoleni z sytuacji materialnej swojego gospodarstwa domowego (60%), a zwłaszcza bezrobotni (67%). Z kolei ponadprzeciętnym zadowoleniem z sytuacji w kraju cechują się przede wszystkim osoby określające swoje poglądy polityczne jako prawicowe (60% wskazań) oraz praktykujące religijnie kilka razy w tygodniu (58%), a ponadto badani uzyskujący dochody *per capita* w kwocie od 650 zł do 999 zł (50%), mający 65 lat lub więcej (48%), a ze względu na status społeczno-zawodowy – emeryci (52%) oraz uczniowie i studenci (49%) – zob. tabela aneksowa 1.

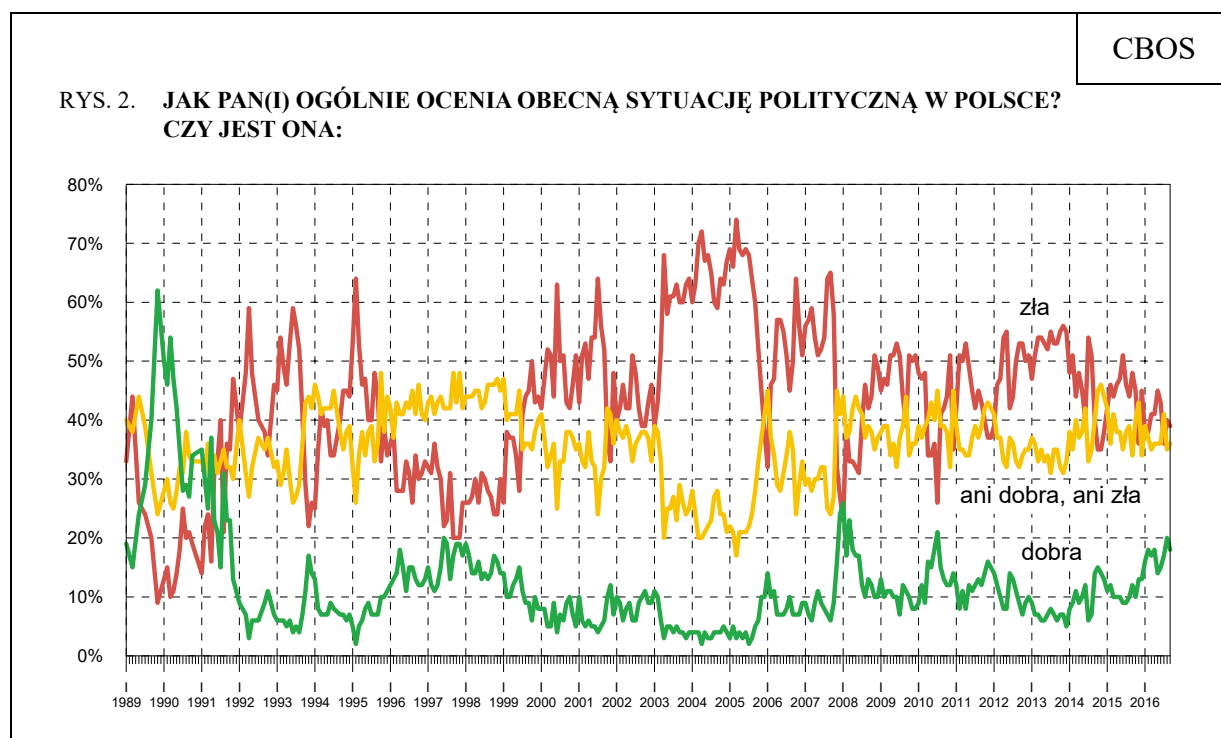
W elektoratach partyjnych zadowolenie z rozwoju sytuacji w Polsce przeważa nad niezadowoleniem wyłącznie wśród zwolenników PiS. Ci, którzy chcą głosować na PO, ruch Kukiz'15 i Nowoczesną Ryszarda Petru, podobnie jak osoby, które nie zamierzają uczestniczyć w ewentualnych wyborach lub nie są pewne, czy wezmą w nich udział, najczęściej negatywnie wypowiadają się o kierunku zmian w Polsce, przy czym wyborcy Nowoczesnej i PO są wyraźnie bardziej krytyczni w swoich ocenach niż pozostali.

Tabela 2

Elektoraty*	Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?		
	W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Platforma Obywatelska	23	69	8
Prawo i Sprawiedliwość	83	10	7
Kukiz'15	34	41	25
Nowoczesna	8	79	13
Niezdecydowani, czy wziąć udział w wyborach	33	48	19
Niezamierzający brać udziału w wyborach	21	56	23

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

We wrześniu, tak jak w sierpniu, największa część ankietowanych wyraża niezadowolenie z **sytuacji na krajowej scenie politycznej** (39%). Jako przeciętną (ani dobrą, ani złą) określa ją ponad jedna trzecia badanych (36%), natomiast zadowolenie z jakości życia politycznego deklaruje niespełna co piąty (18%, spadek o 2 punkty procentowe).

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Tabela 3

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2015				2016								
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	w procentach												
– dobra	12	10	13	13	16	18	17	18	14	15	17	20	18
– ani dobra, ani zła	34	40	43	34	39	37	35	36	36	36	41	35	36
– zła	48	45	36	45	38	38	41	41	45	43	36	40	39
Trudno powiedzieć	6	5	8	8	7	7	7	5	5	6	6	5	7

W większości grup społeczno-demograficznych sytuacja na polskiej scenie politycznej postrzegana jest najczęściej jako zła lub przeciętna. Pozytywne opinie równoważą się z neutralnymi jedynie wśród osób praktykujących religijnie kilka razy w tygodniu (po 37%) oraz mających prawicowe poglądy polityczne (również po 37%). Z kolei krytycyzm w ocenach najczęściej prezentują badani o orientacji lewicowej (62%), niepraktykujący religijnie (52%), z wyższym wykształceniem (51%), a z uwagi na status zawodowy – prywatni przedsiębiorcy (73%), kadra kierownicza i specjaliści wyższego szczebla (54%) oraz pracownicy administracyjno-biurowi (48%) – zob. tabela aneksowa 2.

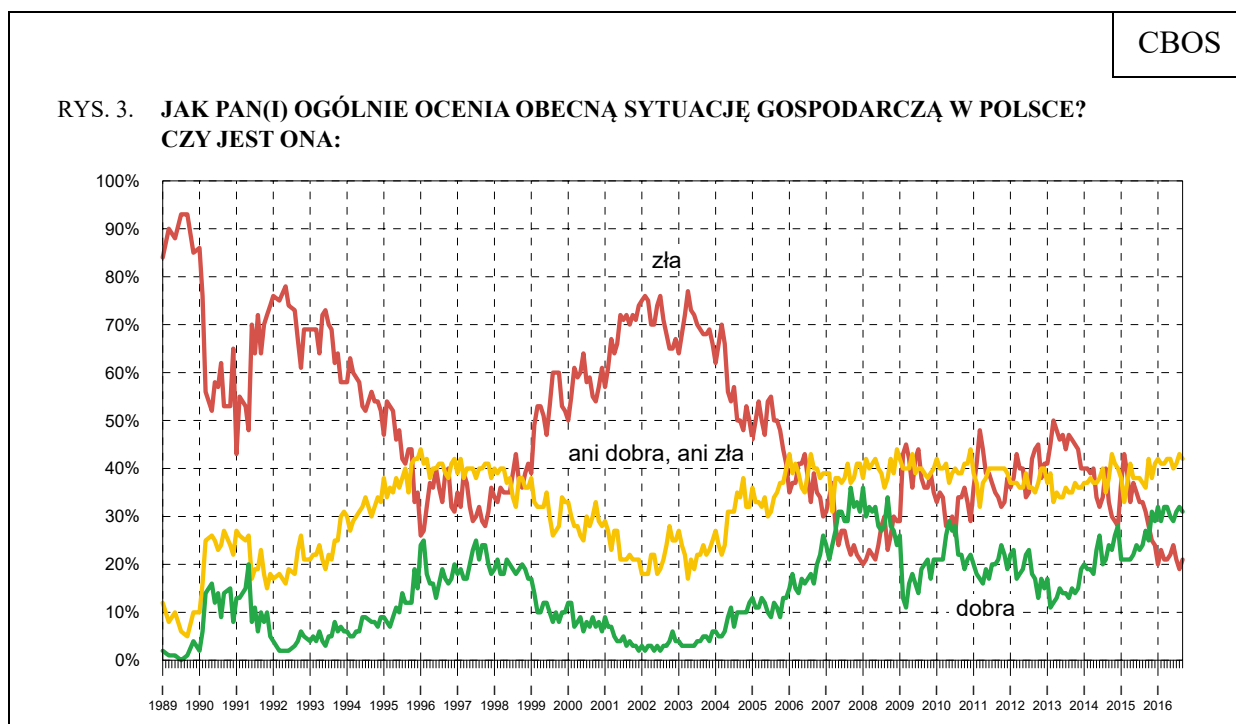
W potencjalnych elektoratach partyjnych zadowolenie z obecnej sytuacji politycznej w kraju wyrażają przede wszystkim zwolennicy PiS (65% ocen pozytywnych). Największym krytycyzmem w tym względzie – podobnie jak w ocenie ogólnej sytuacji w Polsce – cechują się sympatycy Nowoczesnej Ryszarda Petru (62% ocen negatywnych), a w dalszej kolejności osoby niezainteresowane udziałem w głosowaniu (45%). Wśród potencjalnych wyborców ugrupowania Kukiz'15, PO oraz wśród osób niezdecydowanych co do uczestnictwa w ewentualnych wyborach parlamentarnych najczęstsze są oceny ambiwalentne (odpowiednio 63%, 48% i 49%).

Tabela 4

Elektoraty*	Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:			
	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Platforma Obywatelska	9	48	40	3
Prawo i Sprawiedliwość	65	25	3	7
Kukiz'15	24	63	6	7
Nowoczesna	6	30	62	2
Niezdecydowani, czy wziąć udział w wyborach	11	49	29	11
Niezamierzający brać udziału w wyborach	7	38	45	10

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

Niemal identycznie jak przed miesiącem postrzegana jest także kondycja **gospodarki kraju** – ponad dwie piąte respondentów (42%) uważa, że jest ona przeciętna, jedna trzecia (31%) ocenia ją pozytywnie, a co piąty badany (21%, wzrost o 2 punkty procentowe) jest z niej niezadowolony.

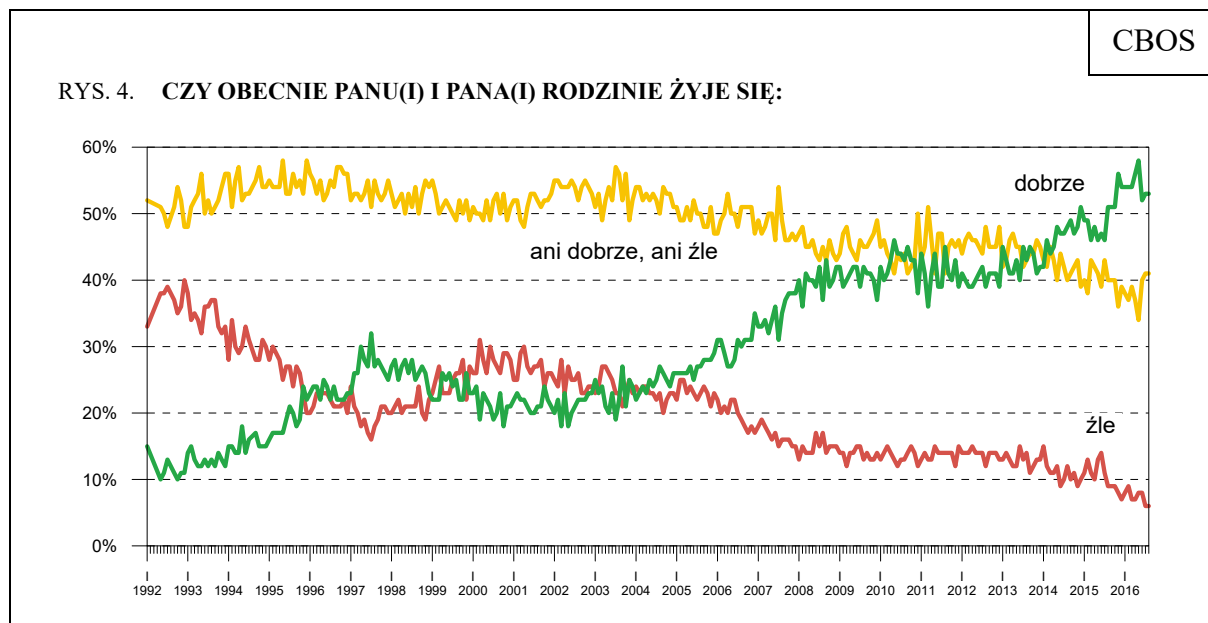
Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Tabela 5

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2015				2016								
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	w procentach												
– dobra	27	25	31	29	32	29	32	32	30	29	31	32	31
– ani dobra, ani zła	36	42	38	41	42	41	41	42	42	40	41	43	42
– zła	31	28	25	24	20	23	21	21	22	24	21	19	21
Trudno powiedzieć	6	5	6	6	6	7	6	5	6	7	7	6	6

Zadowolenie z kondycji polskiej gospodarki jest tym większe, im wyższy poziom wykształcenia respondentów, im większy dochód *per capita* w ich gospodarstwach domowych oraz im bardziej satysfakcjonująca ocena własnej sytuacji materialnej. Nieco lepszym ocenom w tym zakresie sprzyja również zamieszkiwanie w średnich i dużych miastach, wiek 65+, prawicowa orientacja polityczna i częste uczestnictwo w praktykach religijnych (zob. tabela aneksowa 3).

Od sierpnia nieznacznie poprawiły się oceny **jakości życia ankietowanych** – obecnie 57% respondentów (wzrost o 4 punkty procentowe) deklaruje, że im i ich rodzinom żyje się dobrze, ponad jedna trzecia określa swoją sytuację w tym zakresie jako ani dobrą, ani złą (37%, spadek o 4 punkty), a co szesnasty badany (6%) jest niezadowolony z jakości życia własnego i członków najbliższej rodziny.

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

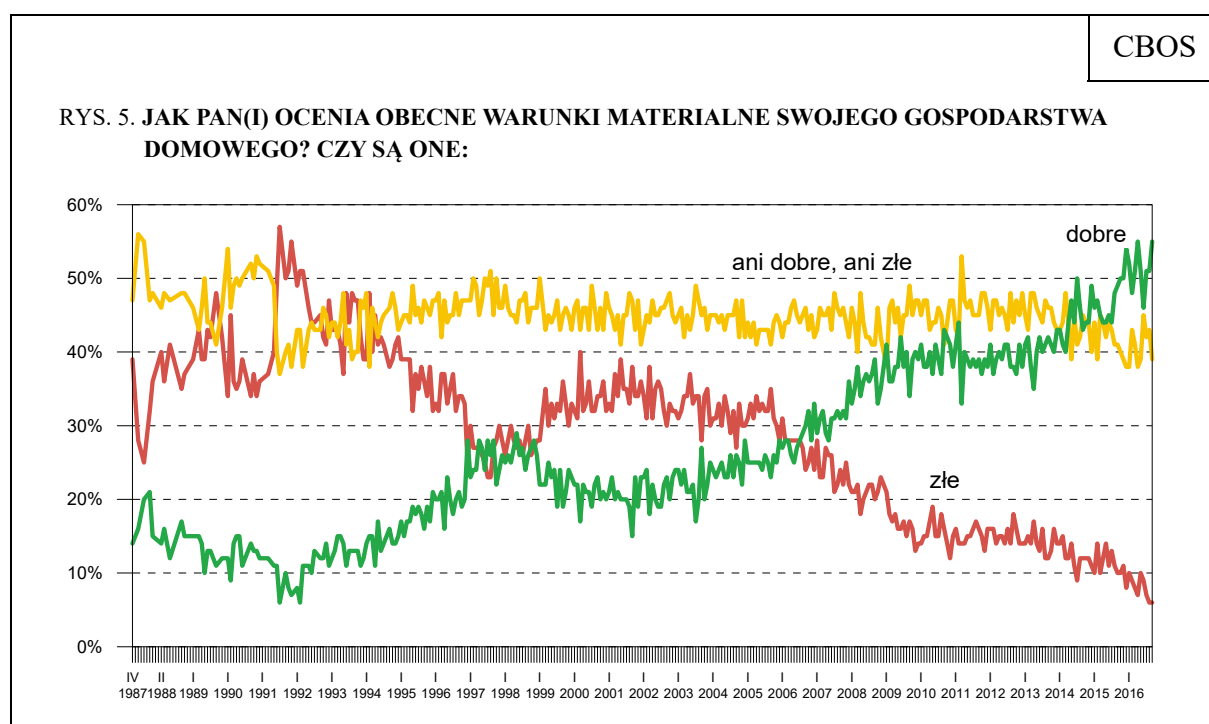
Tabela 6

Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2015				2016								
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	w procentach												
– dobrze	51	51	56	54	54	54	54	56	58	52	53	53	57
– ani dobrze, ani źle	40	40	36	39	38	37	39	37	34	40	41	41	37
– źle	9	9	8	7	8	9	7	7	8	8	6	6	6

W ciągu miesiąca poprawiły się także opinie na temat **materialnych warunków życia** – zwiększyła się grupa osób oceniających je pozytywnie (z 51% do 55%), zmalała zaś liczba odpowiedzi niejednoznacznych (z 43% do 39%). Odsetek osób niezadowolonych ze swojej sytuacji materialnej pozostał niezmienny i jednocześnie najniższy, od kiedy pytamy o tę kwestię (6%).

Tabela 7

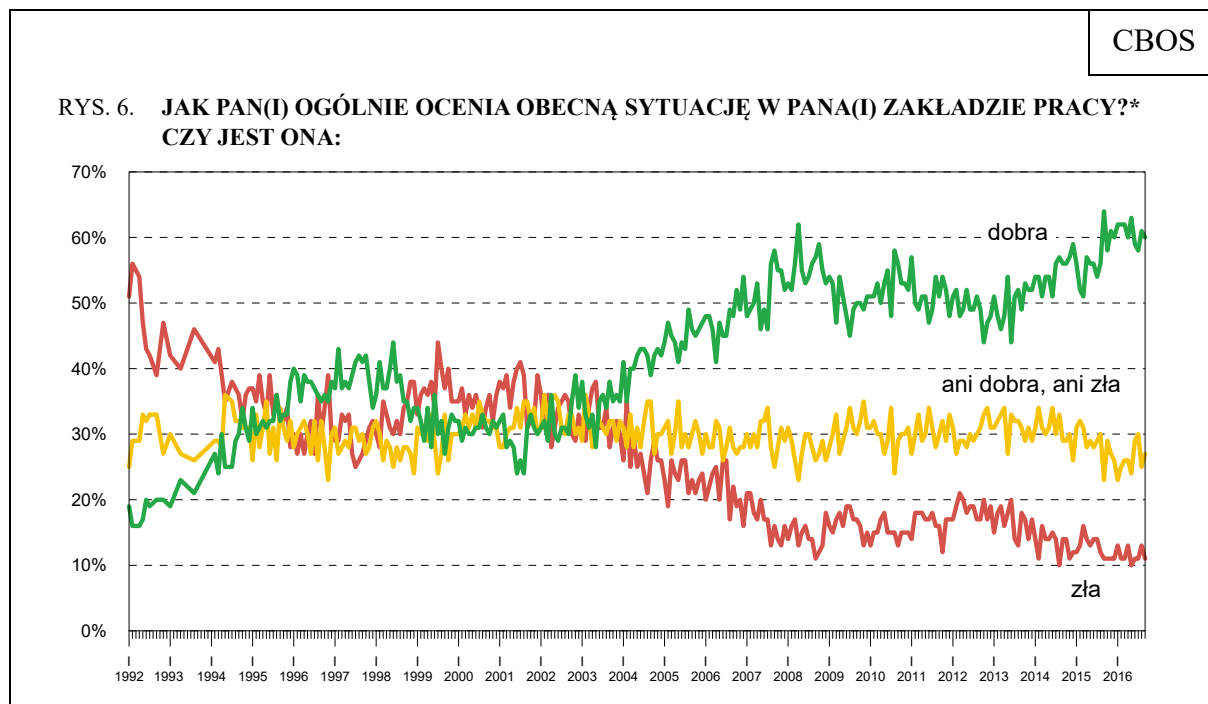
Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2015				2016								
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	w procentach												
– dobre	49	50	50	54	52	48	51	55	51	46	51	51	55
– ani dobre, ani złe	41	40	39	38	38	43	41	38	39	45	42	43	39
– złe	10	10	11	8	10	9	8	7	10	9	7	6	6

Do marca 1992 roku pytanie brzmiało: „Jak ocenia Pan(i) swoje (rodziny) obecne warunki materialne?“, a środkową kategorią skali było „średnie, przeciętne”

Satysfakcja z poziomu życia rodziny rośnie wraz z poziomem wykształcenia badanych, wielkością uzyskiwanych dochodów *per capita*, a poniekąd także wraz z wielkością miejscowości zamieszkania, maleje natomiast wraz z wiekiem. W grupach społeczno-zawodowych stosunkowo najlepiej o jakości życia swoich rodzin wypowiadają się: uczniowie i studenci, kadra kierownicza, specjaliści wyższego i średniego szczebla, pracownicy usług oraz prywatni przedsiębiorcy (zob. tabela aneksowa 4).

Zbliżone do ubiegłomiesięcznych są opinie na temat **kondycji zakładów pracy**. Trzy piąte zatrudnionych (60%) uważa, że jest ona dobra, co dziewiąty (11%, spadek o 2 punkty procentowe) ocenia, że zła, a nieco ponad jedna czwarta (27%, wzrost o 2 punkty) określa ją jako przeciętną.

* Odpowiedzi osób pracujących. Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Tabela 8

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:	Wskazania respondentów aktywnych zawodowo* według terminów badań												
	2015				2016								
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	N*												
	503	580	501	507	574	543	535	612	580	516	501	568	520
	w procentach												
– dobra	64	58	61	60	62	62	62	60	63	59	58	61	60
– ani dobra, ani zła	23	29	27	26	23	25	26	26	24	29	30	25	27
– zła	11	11	11	11	13	11	11	13	10	11	11	13	11
Trudno powiedzieć	2	2	1	3	2	2	1	1	3	1	1	1	2

Ocena sytuacji w zakładzie pracy związana jest przede wszystkim z sytuacją materialną pracujących – najlepiej zapatrują się na nią ci, którym się dobrze powodzi – którzy miesięcznie dysponują kwotą co najmniej 2000 złotych na jedną osobę w gospodarstwie domowym i wyrażają zadowolenie ze swoich warunków materialnych. Stosunkowo lepiej niż inni o kondycji firm wypowiadają się też pracownicy najmłodszy i mieszkający w małych miastach (zob. tabela aneksowa 5).

PRZEWIDYWANIA

We wrześniu w przewidywaniach dotyczących rozwoju **ogólnej sytuacji w kraju w najbliższym roku** zaszły niejednoznaczne zmiany. Nieco wzrósł zarówno odsetek ankietowanych, którzy liczą na poprawę (z 24% do 26%), jak i obawiających się pogorszenia (z 23% do 26%). Zmniejszyła się natomiast nadal najliczniejsza grupa tych, którzy sądzą, że w ciągu najbliższego roku sytuacja w kraju się nie zmieni (spadek z 44% do 41%), oraz tych, którzy nie potrafią ocenić, czy i ewentualnie w jakim kierunku sytuacja w Polsce będzie się zmieniać (z 9% do 7%).

Tabela 9

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2015				2016								
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	w procentach												
Poprawi się	19	19	24	24	30	28	27	27	21	23	25	24	26
Nie zmieni się	45	51	44	35	33	33	36	37	39	42	42	44	41
Pogorszy się	23	15	20	29	26	29	31	27	31	27	24	23	26
Trudno powiedzieć	13	15	12	12	11	10	6	9	9	8	9	9	7

Stabilne pozostały przewidywania dotyczące **jakości życia politycznego w Polsce**. Co czwarty badany (25%) stwierdza, że w najbliższych dwunastu miesiącach sytuacja polityczna w kraju pogorszy się, niespełna jedną piątą (19%) stanowią osoby wyrażające przeciwną opinię, zaś tradycyjnie najczęściej (48% wskazań) podzielany jest pogląd o utrzymaniu się aktualnego stanu w tym zakresie.

Tabela 10

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja polityczna w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2015				2016								
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	w procentach												
– poprawi się	16	19	24	25	28	23	23	23	19	18	19	18	19
– nie zmieni się	45	45	38	33	31	37	39	43	44	44	48	47	48
– pogorszy się	23	18	25	31	30	30	29	25	30	26	21	25	25
Trudno powiedzieć	16	18	13	11	11	10	9	9	7	12	12	10	8

Zbliżone do sierpniowych są również prognozy dotyczące **sytuacji gospodarczej**. Dominuje niezmiennie grupa badanych, zdaniem których w najbliższym roku kondycja ekonomiczna kraju nie zmieni się (46%). Niespełna jedna piąta (18%) spodziewa się jej pogorszenia, natomiast zmian na lepsze oczekuje nieco ponad jedna czwarta (27%, wzrost o 2 punkty procentowe).

Tabela 11

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja gospodarcza w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2015				2016								
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	w procentach												
– poprawi się	22	22	27	24	30	24	28	29	22	22	25	25	27
– nie zmieni się	48	52	47	43	37	41	42	46	47	45	47	45	46
– pogorszy się	15	11	14	20	20	24	20	17	21	20	17	19	18
Trudno powiedzieć	15	15	12	13	13	11	10	8	10	13	11	11	9

Podobnie jak przed miesiącem rozkładają się przewidywania dotyczące **jakości życia badanych i ich rodzin**. Niemal dwie trzecie respondentów (62%, wzrost o 3 punkty procentowe) sądzi, że za rok im i ich rodzinom będzie się żyło tak samo jak obecnie, jedna piąta (20%, spadek o 2 punkty) przewiduje poprawę poziomu życia, a niespełna jedna dziesiąta (9%) – pogorszenie.

Tabela 12

Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło :	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2015				2016								
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	w procentach												
– lepiej	22	20	23	22	25	23	25	24	20	22	20	22	20
– tak samo	56	61	58	58	56	58	58	59	58	60	63	59	62
– gorzej	9	9	9	10	8	9	9	10	13	8	9	10	9
Trudno powiedzieć	13	10	10	10	11	10	8	7	9	10	8	9	9

W stosunku do sierpnia w zasadzie nie zmieniły się także prognozy dotyczące **warunków materialnych gospodarstw domowych**. Niemal trzy czwarte badanych (73%) sądzi, że w najbliższych dwunastu miesiącach ich sytuacja materialna nie ulegnie zmianie, pogorszenia w tym zakresie obawia się 8% ankietowanych, zaś na poprawę liczy niespełna co piąty (19%).

Tabela 13

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku warunki materialne Pana(i) gospodarstwa domowego:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2015				2016								
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	w procentach												
– poprawią się	23	17	23	22	24	19	18	21	18	17	21	20	19
– pozostaną bez zmian	69	75	68	70	69	72	74	71	72	76	71	72	73
– pogorszą się	8	8	9	8	7	9	8	8	10	7	8	8	8

Porównywalne do ubiegłomiesięcznych są również opinie zatrudnionych na temat **kondycji ich zakładów pracy**. Jej poprawy spodziewa się blisko jedna czwarta pracujących (23%, wzrost o 2 punkty procentowe), a pogorszenia – co dziesiąty (10%). Większość (60%) stwierdza, że najbliższy rok nie przyniesie większych zmian w tym zakresie.

Tabela 14

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:	Wskazania respondentów aktywnych zawodowo* według terminów badań												
	2015				2016								
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	w procentach												
N*	503	580	502	507	574	543	536	612	582	515	501	568	520
– poprawi się	25	22	25	23	24	23	22	21	18	25	25	21	23
– pozostanie bez zmian	56	63	62	56	57	61	64	63	64	61	56	61	60
– pogorszy się	7	6	6	12	11	9	8	10	10	7	9	10	10
Trudno powiedzieć	12	9	7	9	8	7	6	6	8	7	10	8	7

BEZPIECZEŃSTWO ZATRUDNIENIA I OCENA LOKALNYCH RYNKÓW PRACY

We wrześniu nie odnotowaliśmy znaczących zmian w ocenach **sytuacji na lokalnych rynkach pracy**, jednak minimalnie wzrósł odsetek badanych przekonanych, że w ich miejscowości lub okolicy bez większych problemów można znaleźć odpowiednie zatrudnienie (z 7% do 9%). Połowa respondentów (50%, spadek o 2 punkty procentowe) stwierdza że, co prawda, można znaleźć pracę, ale niespełniającą oczekiwań. Ponad jedna czwarta (29%, spadek o 2 punkty) uważa, że w ich okolicy trudno jest o jakiegokolwiek zatrudnienie, a siedmiu na stu badanych (7%) twierdzi wręcz, że nie ma żadnych szans na pracę.

Tabela 15

Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	2015				2016									
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	
	w procentach													
– bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę	4	5	4	5	4	6	5	6	8	4	7	7	9	
– można wprawdzie znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią	42	43	48	44	45	42	46	45	45	49	49	52	50	
– trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę	40	36	36	36	38	37	36	37	33	34	30	31	29	
– nie można znaleźć żadnej pracy	11	12	8	11	9	12	10	8	9	8	8	6	7	
Trudno powiedzieć	3	4	4	4	4	3	3	4	5	5	6	4	5	

Narzekanie na trudności związane ze znalezieniem jakiegokolwiek pracy towarzyszy przede wszystkim osobom o najniższych dochodach *per capita*, najgorzej oceniającym swoją sytuację materialną, mieszkającym na wsi i w małych miastach, z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym, a pod względem statusu zawodowego – bezrobotnym, rolnikom i rencistom. Z kolei o dostępności odpowiedniego zatrudnienia wyraźnie częściej niż inni mówią mieszkańcy największych miast, osoby najlepiej sytuowane finansowo, w wieku od 18 do 24 lat, a pod względem sytuacji zawodowej – uczniowie i studenci, kadra kierownicza i specjaliści wyższego szczebla, prywatni przedsiębiorcy oraz robotnicy wykwalifikowani (zob. tabela aneksowa 7).

W ciągu miesiąca nieco wzrosło **poczucie zagrożenia bezrobociem** – obecnie ponad dwie trzecie pracujących (68%, spadek o 2 punkty procentowe) deklaruje pewność zatrudnienia, natomiast niespełna jedna trzecia (30%, wzrost o 4 punkty) liczy się z możliwością utraty pracy.

Tabela 16

Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?	Wskazania osób aktywnych zawodowo* według terminów badań																									
	2015				2016																					
	IX (N=504)	X (N=581)	XI (N=503)	XII (N=507)	I (N=574)	II (N=543)	III (N=536)	IV (N=612)	V (N=582)	VI (N=515)	VII (N=501)	VIII (N=568)	IX (N=521)													
	w procentach																									
Bardzo poważnie się z tym liczę	4	30	6	31	8	29	8	32	5	29	6	32	4	30	4	31	3	25	4	30	8	32	4	26	5	30
Raczej tak	26		25		21		24		24		26		26		27		22		26		24		22		25	
Raczej nie	38		36		41		36		40		42		39		39		44		39		38		37		38	
Nie, to mało prawdopodobne	28	66		66		67		64		68		66		68		67		71		67		66		70		68
Trudno powiedzieć	4	4	3	3	4	4	4	4	3	3	2	2	2	2	2	2	4	4	3	3	2	2	4	4	3	3

* Dotyczy osób zatrudnionych, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin

Obawy przed utratą zatrudnienia najczęściej wyrażają osoby najgorzej oceniające swoją sytuację materialną (78% z nich liczy się z taką ewentualnością), uzyskujące najniższe dochody *per capita* (40%) oraz mieszkające w najmniejszych miastach (44%). Pod względem statusu zawodowego są to zwłaszcza robotnicy niewykwalifikowani (41%) – zob. tabela aneksowa 8.

Nastroje społeczne utrzymują się we wrześniu na poziomie zbliżonym do sierpniowego, a w zasadzie można stwierdzić, że pozostają w miarę stabilne od początku bieżącego roku. Oznacza to, że w ocenach ogólnej sytuacji w kraju oraz sytuacji na polskiej scenie politycznej dominuje krytycyzm, oceny sytuacji gospodarczej najczęściej są neutralne, zaś w wymiarze prywatnym przeważa zadowolenie. Jeżeli zaś chodzi o przewidywania na najbliższy rok – dominuje przekonanie, że zarówno w wymiarze publicznym, jak i prywatnym nic się zasadniczo nie zmieni. Poczucie zagrożenia bezrobociem jest również od początku roku dość stabilne – deklaruje je niespełna jedna trzecia pracujących. Nieznacznie, ale w miarę systematycznie, przybywa natomiast osób przekonanych o możliwości znalezienia zatrudnienia w Polsce.

Opracował

Rafał BOGUSZEWSKI